

ACC. N:R M. 12920:1-11.

Landskap: Blekinge Upptecknare: Eric B. Karlsson, Tving
Härad: Medelstads Berättare: Annette Petersson
Socken: Tving Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: 1953 Född år 1879 i Tving

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det späda barnets klädsel ö. vörd.
s. 1-11.

LUF 97

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12920:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frågelista L.U.F. 97

Det nyfödda barnets klädsel.

En liten lapp lades om ett mynt exp. en 5öring denna lades på navelen, så en fyrdubblad linnelapp storlek en fickduk, över detta en navelbinda 5 cm. bred av bomullsväv ej sömnad, som sveptes om barnet 3-4 ggr.

En Serk eller s.k. Pinka med band att knyta i nacken, kring hal- sen kunde vara en spets, en liten Kofta även den att knyta med band i nacken, Pinkan var av det tunnaste vita tyg som kunde anskaffas, Koftan eller Tröjan var av stadigare tyg även den vit, Pinkans arm var något längre än Tröjans så den kunde vikas över den andra, Tröjan kunde även vara stickad av bomullsgarn.

Stjärtlapp av en fickduks storlek, den var av mjuk begagnad bomullsväv ej sömnad, i regel var dessa rester av förslitna Serkar eller Skjortor. Blöja av mjukt vitt tyg 70 cm. i 4 kant. fällas.

Mantel 70 cm. i 4 kant av flanell fäll i kanterna, både Blö- ja och Manteln veks om fötterna bakåt upp under armarna innan lin- dan kom på.

Luf. 97

1

ACC. NR M. 12920:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frågelista L.U.F. 97

Lindan, Listen, Svepan var dels av vit bomullsväv, dels av stickat grovt bomullsgarn, vävlisten var kantad med tunna vita band, var 2 m. lång, 15-20 cm. bred, tvär i den ena ändan, i den andra var den klippt till en spets der vita band var angjorda i och för fästande om barnet. Den stickade listen kunde vara med kullört garn i kanterna, det skulle då vara färgäkta garn. Nu var barnet klätt.

Vid klädseln veks såväl Pinka som Tröja upp så att ej det våta ~~ej~~ kom på dessa kläder. Klädseln skedde i den ordning jag har beskrivet de olika plaggen. Så förekom ju mycket olika i utstyrsel med spetsar och band på såväl Pinkan som Tröjan, huvudsaken var att inga kanter eller hårt tyg användes närmast kroppen.

Plaggens mängd- Navelbindor 2-3 st. Stjärtlappar 6-7 st.
Blöjor 6 st. Mantlar 4-5 st. Lister 2-3 st. Pinkor 2-3 st. Tröjor 2-3 st.
Någon skillnad i klädseln var det ej för pojke eller flicka. Lindningen fortgick i 3-⁶ månader, första månaden lindades även armarna in i gda des vid sidan och dels över bröstet.

ACC. N:R M. 12920:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frågelista L.U.F. 97

Det som här omtalats har gått i släktled minst 2 generationer
tillbakes, något nytt har först på senare tid kommit i bruk, lind-
ning förekommer fortfarande fastän nu finnes cellulul och mycket
annat som underlättar skjötseln.

Dopdräkten bestod av en klädning av vitt tyg dubbelt så lång
som barnet prydd med spetsar och röda band för flicka och blå för
pojke, ibland var klänningen öppen i ryggen / såsom ett förkläde /
sveptes om i den form som önskades, ibland var del helsydd och då
knöts den i nacken med fina sidenband, dopklädning ägdes ej av alla,
då lånades av de som hade sådan. Även till hör en liten mössa av
vitt tyg eller siden prydd med spetsar och veck, mjuka band som
knyts under hakan.

Småbarnskläderna gömdes, ja dopdräkten kunde gå i arv och an-
vändas flera generationer, även andra kläder förvarades om ej det
blev flera syskon, till nästa generation.

Listen slopades först och efter 3 månader så försvann det
ena efter det andra vid 4-5 månader skulle barnet fritt få

3.

3

ACC. N:R M. 12920: 4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frågelista L.U.F. 97

röra sina lemmar. Dopdräkt finnas bevarade här i orten.

Navelsträngens bindning har jag talat om tidigare, antiseptiska medel användes ej, första dagarna byttes ej navelförbandet, det var först då det syntes ha blivit nedvätt.

På barnet byttes 3 ggr. dagligen, tvättades 1 gång dagligen i ljummet vatten, rodnader dämpade man med potatismjöl som inneslutet i en tunn tyglapp dustades på der så behövdes.

När barnet sköttes vilade det i knät, sköterskan satt på en lämplig pall. Om nätterna låg barnet hos modern i de flesta fall på dagen i vaggan, att barn legats ihjäl har hänt här i orten, att de kvävts i vaggan också, därför skall barnet i vaggan läggas på sidan ej på rygg. Vaggan var ett enkelt träkar med halvmånformade gänglor under, det fanns även slängvaggor, de var så byggda att själva träkaret hängde i stolpar så att den slängde hit och dit.

Vaggan stod i närheten av modern der hon hade sitt arbete om dagen, låg inte barnet hos modern om natten så fick vaggan stå i moderns närhet, många hade ett snöre från vaggan till sängen för

4.

4.

ACC. N:R M. 12920:5.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frågelista L.U.F. 97

att vid behov kunna vaggas om barnet började vakna ur sin slummer.

Bädden i vaggan var först en halvmadrass så lakan kudde , över lakan filt eller täcke, i brist på filt användes en schäl, då barnet blev större bands över med snören, om sommaren lades en tunn tyg eller gardinlapp över barnets ansikte till skydd förflugor.

Vaggan som sovplats varierade allt efter som annan sängplats fanns i hemmet.

Gamla benämningen, Pattabarn , barnet pattade, sedan dibarn, barnet diade, Barnets första mål var ganska olika i en del fall lades barnet till bröstet omedelbart , i andra fall skulle det vänta i tio timmar.

Om barnet ej orkade dra upp mjölken fick någon äldre person suga ut det första, på senare tid eller då detta i huvudsak avhandlas omkring 1900 fanns s.k. diglas som pumpades med en gummiboll.

För att öka mjölkvängden drack modern te.

Sinade mjölken av fick de tillgripa flaska o napp.

För mycket mjölk rann ut av sig självt.

5.

ACC. N:R M. 12920:6.

Frågelista L.U.F. 97

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

6.

Modersmjölk som rann ut kom till ingen nytta på den tiden.
modern stoppade lappar av tyg i barnen vilka sög upp mjölken.

Om modersmjölken ej var tillräcklig gavs emellan bröstmålen
2 delar vatten och en mjölk / konmjölk / skorpor uppblöta mjölk
som gavs barnet med tesked.

Att modersmjölken innehöll de för barnet behövlige ämnena var
allmänt känt. Att det barn som fick dia sin moder blev särskilt
varmt fäst vid sin moder troddes bestämt.

Moderns sjukdom överfördes på barnet genom digivning var
bekant, men ej att barnets sjukdom kunde överföras till modern.

Barnet fick di så ofta det var vaket och skrek eller blev
oroligt, på natten lika så då modern hade det hos sig, annars ett
par ggr. under natten beroende på barnets hälsa i övrigt.

Barnet fick dia 1 år, de barn som var sjuka o klena kunde
få dia längre men ingen trodde att ^{det} inverkade på hälsan vid vuxen
ålder, hade modern mycket mjölk var det ju enklast med uppfödningen,
även trodde kvinnan att hon ej blev i ny grosser så länge hon gav
di.

6.

ACC. N:R M. 12920: 7

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frågelista L.U.F. 97

Avvänjningen skedde så småningom i detta fallet, men det var de som smorde bröstet med såpa, barnet, årsgammalt torkade av det och diade lika bra, att någon moder upphörde med digivning och sedan började åter berodde på att modern var sjuk en tid, förkyld eller något annat, hon upphörde för att barnet skulle skyddas.

Den moder som ej hade någon mjölk fick ge sitt barn komjök, en del komjök 2 delar vatten samt mjölksocker eller vanl. socker allt efter de råd erfarna människor gav. mjölken gavs i en lämplig flaska av klarglas så en gumminapp att suga på, dessa barn kallades / flaskbarn /, vid tre månaders ålder blöttes skorpor i mjölk och gavs barnet med tesked. Vi har sett att modern tuggade mat och tog den på pekfingret samt införde den i munnen på sitt barn.

Att barnet fick dregling vid tänders framkomst var vanl. något särskilt åtgjordes ej härför, eksem kunde uppträda, den behandlades med salvor, så var det $\emptyset$ chervan / engelska sjukan, i detta fallet skulle en bit av navelsträngen vara till god hjälp, men hur vet vi ej.

7

7.

ACC. N:R M. 12920:8.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Frågelista L.U.F. 97

För att få barnet att hålla sig torrt, om barnet är kraftigt började man vid 6 månaders ålder hålla det över kärlet på bestämda tider, då det blev kraftigt nog i ryggen fick det själv sitta i en därför avsedd stol vissa tider, stolen var så beskaffad att det ej kunde taga sig därifrån.

Första tiden sov ju barnet mycket under dygnet, då det vaknade togs det upp och fick mat, var det ej hungrigt fick det vaggas i sömn igen, då det var över 6 månader kunde barnet få sitta på golvet i närheten av modern eller äldre barn, barnet kringpackades med dynor och kuddar, fick något att leka med såsom tomma bleckburkar, trådrullar, men inget som kunde skada barnet.

Bifogar en gammal vaggvisa.

Då väderleken medgav fick barnet komma ut varje dag, det bars på ammen. Då det lyftes ur vaggan togs det under armarna, och då det lades ner hade sköterskan en hand under ryggen och en hand under benen strax nedom stjärten.

8.

ACC. NR M. 12920:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

En gammal vaggvisa.

En mor satt med handarbete samtidigt med att hon vaggade ~~sitt~~
sin son. Hon fick då besök av en magister som frågade ?

Ar far hemma-

Go da, go da herr magister   vyss   vyss   vyss

Far han är på logen o tråskar   "   "   "

Har han nåen påse att låna mig ?

Han har inte mer än den han har med sig   tyss   vyss   vyss

Hur gammal är pojken ?

Pojken han blir väl 3 månader om torsdag   vyss   vyss   vyss

Vad heter pojken ?

Pojken han heter väl Anders efter far sin   vyss   vyss   vyss

Varför har pojken rött hår ?

Pojken han har väl rött hår efter mor sin   vyss   vyss   vyss

Varför sjunger Ni svaren ?

Jag är väl tvungen att sjunga för pojken   vyss   vyss   vyss

När kommer far hem ?

Låt bli o låt va mej för pojken skall sova   vyss   vyss   vyss
Adjo adjo herr magistern.   vyss   vyss   vyss

9.

9.

ACC. N:R M. 12920:10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

10

Frågelista L.U.F. 97

I normala fall började barnet krypa omkring vid 8-10 månaders ålder, tillsyn över att inget fanns i rummet som kunde skada om barnet råka röra vid det, ifrån att krypa började barnet så småningom ta fatt i någon kant och resa sig upp nu var i regel 1 årsdagen passerad, nu kunde någon ta barnet under armarna och låta det flytta sina fötter över golvet och det var mycket stor skillnad på barn att som det uttrycktes " släppa " våga gå självt det kunde variera upp till 6 månader, glädjen i familjen blev stor då barnet släppte och var det tidigt t.exp. 10-12 månader ansågs det ett mycket försigkommet barn och häröver var nog föräldrarna mycket stolta.

Det mesta förekommande smeknamn på barnet var nog " lillen " eller " lillan ", så förekom " gullet " " pyret "

Föräldrarna eller goda vänner förärade barnet leksaker, såsom skramlor, trasdockor. Skjötseln av barnet var i regel modern, fanns det äldre syskon fick de också hjälpa till, då tillfälle gavs för fadern var även han behjälplig särskilt att bära barnet ute.

Utomäktenskapligt barn togs i tredje hand fattigstugan hand

om.

10.

ACC. N:R M. 12920: //

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

När Annette Peterssens mor skulle föda var hon sjuk en hel vecka, hon hade förverkar och födsloverkar varje dag, det började bli betänkligt, hon fick då besök av en gammal klok gumma, denna rådde henne att : " Säg till din gubbe att han går och lånar en häst, så skall du taga litet havre i ditt förkläde, låt så hästen äta upp havren i förklädet, så få du se att det går bra.

//.

Gubben gick åstad en fjärdingväg o lånade en häst, då hästen ätit upp havren kom barnet lekande lätt fram, var friskt och väl-skatat.

//.